

KS med alle partier og interessenemotsetninger kan til tider framstå som et mangehodet troll.

Dyktige ledere står i alle fall ikke i kø for å forholde seg til KS slik organisasjonen framstår i disse dager.

Magne Lerø kommenterer på side 2

Jeg vil skrive om smerte

Jeg vil skrive om smerte. Fordi rett i nærheten av deg, en hånd borte, en nabo borte, et menneske borte, finnes den, smerten. Den fysiske smerten, den psykiske smerten, den er et hårstrå fra deg.

Den er i startblokkene, dens muskler er spente, den venter bare på å nå deg, krasje inn i deg

med sitt kaos. Du er målstrukten til smerten. Du som oss andre.

Kolbein Falkeid skriver om smerte. Etter at hans datter tok livet sitt skrev han om smerten og savnet. Han avslutter et dikt slik: «Du ligger på lur: En duggråpe / uuttørkelig sorg bak tette blad / Kanskje er dette en slags visdom - å se / flott, forgjengelig glede. / Og selv ønske det, ønske det, / men ikke kunne være glad.»

Og smerten må skrives om. For ingen forholder seg til den. Som

døden er den ingenting helt til den er alt. Den er usynlig helt til den er alt vi ser. Men den kommer. Også til deg.

For plutselig skjærer din bil ut i feil kjørebane, og det er din 18-årig datter som sitter i bilen. Hun fikk lappen for en måned siden.

Så: Bang! Livet slik du kjenner det er over. Noen forteller at Amanda, din datter, er omkommet. Og ingenting er viktig lenger.

Jørgen Stueland, Stavanger

Tror én av ti eller én av 20 at det finnes et helvete?

Hvor mange tror på helvete?

Ulla Schmidt

● Forsker KIFO

KRONIKK FORTAPELSE

Flere programinnslag i NRK har den siste tiden forsøkt å vekke til live en ny helvetesdebatt, inspirert av tall fra en spørreundersøkelse Vårt Land og Norstat gjennomførte i 2012. Ifølge denne undersøkelsen tror én av ti på helvete. Tilnærmingen i innslagene har vært at dette er overraskende mange.

En undersøkelse gjennomført av Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) høsten 2012, noen måneder etter Vårt Lands undersøkelse, gir imidlertid et helt annet bilde. Ifølge denne undersøkelsen, som ble besvart av 4.000 personer i et landsdekkende, representativt utvalg, er det 5 prosent, altså én av 20, som svarer at «jeg tror at vi enten blir frelst eller fortapt».

Og mens nær halvparten (48 prosent) ifølge Vårt Lands undersøkelse mente at det ikke er noen eksistens etter døden, var det langt færre, en tredjedel (32 prosent), som i KIFOs undersøkelse svarte at «Jeg tror ikke det finnes noe liv etter døden». Her er det altså betydelige forskjeller i bildene som tegnes av folks trosoppfatninger når det gjelder hva som skjer etter døden.

Forskjeller. Slike forskjeller kan skyldes flere forhold, inkludert mer tekniske forhold som det er vanskelig å vurdere her. Men en viktig bakgrunn for å forstå og

vurdere dem er også å legge merke til hvordan spørsmål og svaralternativer er ulikt konstruert. I begge undersøkelsene er de som svarer bedt om å velge ett blant flere ulike utsagn om hva de tror skjer etter døden.

Men formuleringene varierer mellom de to undersøkelsene. Begge undersøkelsene stilte spørsmålet: «hva tror du skjer etter døden?». Vårt Lands undersøkelse ga, i tillegg til det som er nevnt, svarmulighetene at «alle lever evig. Noen kommer til et godt sted (blir frelst/himmelen), andre til et vondt sted (går fortapt/helvete)»; «noen kommer til et godt sted (blir frelst/

«Poenget her er ikke at resultatene fra den ene undersøkelsen er gale og de andre rette»

himmelen), mens andre slutter å eksistere»; og «alle mennesker kommer til et godt sted når de dør (blir frelst/himmelen)».

I KIFOs undersøkelse var de øvrige svaralternativene «jeg tror at det finnes noe etter døden, men jeg vet ikke hva»; «jeg tror at vi kommer til Gud og får leve hos ham sammen med alle de andre døde», og «jeg tror at vi blir født til stadig nye liv her på jorden». I tillegg kommer «vet ikke», som i begge undersøkelsene hadde en andel på 14 – 15 prosent.

Bare KIFOs undersøkelse inneholder alternativene om tro på at det finnes noe etter døden, men vet ikke hva. 36 prosent – den største andelen i undersøkelsen – støtter dette. Bare KIFOs inneholder også alternativet å tro på at vi blir født til stadig nye liv

på jorden, som 5 prosent tror.

Vårt Lands undersøkelse er derimot alene om alternativet om at noen blir frelst og noen tilintetgjort, med en oppslutning på 5 prosent.

Bevisst idé. Utformingen av slike spørsmål og svaralternativer er alltid preget av en mer eller mindre bevisst idé om eller forståelse av det man forsøker å kartlegge. I noen tilfeller trenger ikke dette spille så stor rolle fordi det er en utbredt og langt på vei felles forståelse av de relevante trekkene ved et fenomen, som så kan omformes i spørsmål.

Men her er det folks tro og forestillinger om hva som skjer etter døden som skal kartlegges, altså et fenomen som selv i stor grad formes gjennom de spurtes tolkninger og holdninger. Der er det i liten grad en felles og enhetlig oppfatning av hvilke sentrale trekk som er relevante å kartlegge for å få et godt bilde. Spørsmål, svaralternativer og hvilket bilde vi sitter igjen med, vil dermed kunne være sterkere influert av forskjeller i teoretisk utgangspunkt.

For å forstå de forskjellige resultatene i de to undersøkelsene er det derfor grunn til å se på hvordan de to undersøkelsene har begrepsliggjort forestillinger om hva som skjer etter døden på ganske forskjellige måter. Vårt Lands spørsmål uttrykker på en spesifikk og innholdsbestemt måte klassiske læreformuleringer innen kristen tradisjon av hva som skjer etter døden: at noen blir frelst og noen går fortapt, at noen blir frelst mens noen tilintetgjøres, eller at alle blir frelst, i tillegg til en uttrykkelig avvisning av disse oppfatningene.

Svaralternativene i KIFOs undersøkelse bygger derimot på en forståelse der forestillinger om

vårtland

Verdidebatt.no

Søk etter tema og/eller bloggere

Registrer deg

Logg inn

Forsiden ▶ Nyheter ▶ Lyd og bilde ▶ Meninger ▶ Erttertanke ▶ A - Å ▶ Valg

Søkeord

Flere tusen debatterer på Vårt Lands diskusjonssider på nettet. Debattantene oppretter sin egen blogg og publiserer sine innlegg selv. Du kan lese hva kjente, meningssterke personer framfører av meninger. Og du kan delta i debatten. Det gjør du ved å enkelt registrere deg på verdidebatt.no. Du må delta med fullt navn. Dette sikrer en saklig og «renslig» debatt. Tjenesten er gratis.

- Kronikker sendes til debatt@vl.no
- Kronikker skal ha maksimal lengde på 6.000 tegn (inkludert mellomrom).
- Legg ved bilde av deg selv.
- Kronikkene skal ha informasjon om hvem skribenten er, temaet, hvilke kilder som er brukt og hvor en kan lese mer om temaet.
- Redaksjonen forbeholder

- seg rett til å forkorte.
- Innsendte manus blir ikke returnert.
- Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i avisas eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med.
- Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på avisas nettsider.

hva som skjer etter døden også inkluderer det uartikulerte og lite innholdsbestemte, og forestillinger influert av alternativt eller østlig tankegods.

Fanges ikke inn. Resultatene viser at ikke minst den første dimensjonen, nemlig en forestilling om at det er noe etter døden, men uten å kunne eller ville innholdsbestemme dette nærmere, utgjør et betydelig innslag (36 prosent).

Men en slik dimensjon fanges ikke inn av Vårt Lands undersøkelse. Der vil denne andelen spres på øvrige svaralternativer, noe som kan bidra til å forklare forskjellene i resultater både når gjelder avvisning av en eksistens etter døden overhodet, og tilslutning til tro på fortapelsen.

Det understreker et annet viktig poeng, nemlig at andelen som i Vårt Lands undersøkelse svarer enten at de tror på fortapelsen/helvete, eller at det ikke er noen eksistens etter døden, faktisk kan dekke over ganske forskjellige holdninger. Derfor bør man også være svært varsom med å trekke konklusjoner fra disse svarene og til det mer konkrete innholdet i respondentenes tro på helvete.

Poenget her er ikke at den ene måten å sette opp svaralternativer på er feil og den andre riktig, eller at resultatene fra den ene undersøkelsen er gale og de andre rette. Poenget er at man i tolkningen av resultatene må være oppmerksom på i hvilket omfang formulering og svaralternativer kan ha hatt betydning. Når det gjelder folks forestillinger om hva som skjer etter døden er det altså noe som tyder på at det kan ha hatt stor betydning.

Ta høyde for. Når det er sagt, kan en likevel argumentere for at med det vi for øvrig vet om aktuelle kjennetegn og tendenser når det gjelder religiøs tro og religiøse oppfatninger, er det fordeler ved spørsmålsformuleringer som tar høyde for mer prøvende, usikre eller uartikulerte forestillinger, samt forestillinger inspirert av alternative spiritualitetsformer.

BILDET

Helvete fremstilt av maleren Hieronymus Bosch (1450-1516), fra triptyket *Lystens hage*. Undersøkelsene fra Vårt Land og KIFO tegner ulike bilder av folks trosoppfatninger om hva som skjer etter døden, skriver kronikkforfatteren.

Illustrasjon: Wikipedia commons (utsnitt)

En trygg og troverdig kirke

Per Arne Sandvold
● Egersund

FOLKEKIRKE

Det er mange av oss; oss vanlige folk, som er glade i kirken. Vi har våre tanker om hvordan Den norske kirke skal være, og vi trenger kirken, selv om vi ikke er der så ofte. Vi blir sjelden spurt om hva vi tenker om kirken, så nå skal jeg fortelle det.

Det virker som dere som styrer kirken mest av alt er opptatt av å svare på alle mulige innlegg i aviser og på nett. Dere tror det er viktig at Kirken er på høyden for å hevde sine synspunkter i alle mulige slags debatter. Dere er opptatt av at kirken er tilpasningsdyktig, oppdatert, tolerant og aksepterende i alle forhold.

Ikke moderne. Tror dere at vi er opptatt av det? Nei, folk som oss, vi vanlige kvinner og menn, ønsker oss ikke mer tilpasningsdyktighet, moderne stil, toleranse, aksept og meningsutveksling. Det har vi nok av. I denne skogen av foranderlighet og modernitet er vi på desperat jakt etter noe annet. Vi er lei av alle meningene! Vi

er lei av alle debattene! Og vi er lei av at kirken tilpasser seg og aksepterer alt det moderne uten motstand. Vi blir dessuten forvirret når dere som skal lede kirken – biskopene – uttaler dere i alle retninger om det som vi ut fra vår ringe kunnskap har lest oss til i Bibelen; det som vi trodde skulle være Kirkens grunnvoll.

Noe varig. Nei, vi ønsker oss mest av noe trygt, troverdig og varig. Noe som ikke uten vi-

«Vi er lei av at kirken tilpasser seg og aksepterer alt det moderne uten motstand»

dere endrer seg med de siste moderne trendene, noe som er til å stole på og noe som er nær når livet er vanskelig. Vi trodde at vi kunne finne det i kirken, men nå begynner vi å lure. Har vi sett etter trygghet, mening og sammenheng på feil sted?

Har vi tenkt feil når vi trodde at Kirken kunne gi oss trøst og oppmuntring når livet butter

imot? Må vi gå et annet sted for å finne mening med livet midt i alt det flyktige vi opplever i dette moderne samfunnet?

Finne trøst. Vi – vanlige folk – drømmer om at kirken rett og slett skal være kirke. At den skal være et sted der vi kan finne trøst, oppmuntring og mening. Vi lengter etter å høre om den troen som det sies skal være i Kirken, og hva som er grunnlaget for den. Vi ønsker å høre mer om hvorfor vi feirer jul, påske og pinse. Og vi er nysgjerrige på hva som gjør at kristne samler seg i kirken hver søndag, og hva slags utbytte de har av det. Vi ønsker rett og slett en Kirke som blir mere ivrig etter å fortelle om det dere tror på og hva det kan bety i livet for slike som oss. Vi ønsker at Den norske kirke skal gi oss noen faste holdepunkter og en god og trygg struktur i hverdagen vår.

Kirken var nær, troverdig og deltakende i Oslo domkirke etter 22. juli. Dette ønsker vi mer av. Vis oss en slitesterk livsstil som holder i livets krevende situasjoner.

Kjære dere, kan dere hjelpe oss med det?

I skyggen av Sotsji

Nils Tore Gjerde
● Molde

RUSSLAND

I forbindelse med krisen i Ukraina uttalte president Putin nylig at Russland respekterer andre lands suverenitet – også tidligere sovjetrepublikker. En skulle ønske at dette var sant, men historien forteller noe helt annet.

Piggtråd. Etter krigen mot Georgia i august 2008 anerkjente Russland både Abkhasia og Sør-Ossetia som uavhengige stater, etter mitt skjønn en klar krenking av Georgias suverenitet. Det gjør heller ikke saken bedre at Russland har flere tusen soldater plassert i disse «uavhengige» statene, noe som Georgia oppfatter som en regelrett russisk

okkupasjon. I tillegg til Russland er disse «statenes» uavhengighet bare anerkjent av Venezuela, Nicaragua samt to ministater i Stillehavet. At russiske soldater markerer «grensen» mellom Sør-Ossetia og Georgia med piggtrådgjerder

«I skyggen av OL strammer russerne ytterligere til – igjen mot Georgia»

godt inne på område som har vært kontrollert av georgiske myndigheter, viser at respekten for andre lands suverenitet er så som så. Hvordan ville vi ha likt at russerne satte opp piggtrådgjerder på norsk side av grensen?

I skyggen av OL strammer russerne ytterligere til – igjen mot Georgia. 11 kilometer inne i Abkhasia – internasjonalt anerkjent som georgisk territorium – er det opprettet en ny sikkerhetssone.

Alle som skal videre mot den russiske grensen må ha identifikasjonspapirer som vil bli nøye kontrollert. Denne ordning skal vare fra 20. januar til 21. mars.

Hva skjer? Etter OL vil det bli interessant å se hva som skjer videre langs den russisk-kontrollerte «grensen» mellom Sør-Ossetia og Georgia. Vil russiske soldater fortsette med å forsterke «grensen» på områder som russerne mener tilhører Sør-Ossetia, vil denne «krypende» okkupasjonen fortsette?